

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
ZATWIERDZAM
gen. brygadier Andrzej BARTKOWIAK

PROGRAM SZKOLENIA OKRESOWEGO W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY SŁUŻBY STRAŻAKÓW PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Warszawa, 11 września 2023 r.

Niniejszy program opracowano na podstawie „Programu szkolenia okresowego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby dla strażaków” zatwierdzonego 7 marca 2022 r. przez Komendanta Głównego PSP i zastępuje go.

SPIS TREŚCI

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE.....	4
1. Cel szkolenia	4
2. Sylwetka absolwenta.....	4
3. Warunki przyjęcia na szkolenie.....	5
4. Uprawnienia	5
II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO	6
1. Organizacja szkolenia	6
2. Zalecenia i wskazówki metodyczne	6
3. Plan nauczania.....	7
III. TREŚCI KSZTAŁCENIA	8
1. Regulacje prawne z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby – 1T	8
2. Ergonomia w służbie – 1T	8
3. Zagrożenia czynnikami występującymi w służbie oraz zasady i metody ograniczenia oddziaływania tych czynników na strażaka – 2T	9
4. Szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby strażaków – 2T.....	9
5. Zasady postępowania w razie wypadku w związku ze służbą. Okoliczności i przyczyny charakterystycznych wypadków oraz związana z nimi profilaktyka – 2T.....	10
IV. LITERATURA.....	12
V. ZAŁĄCZNIK.....	13

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest aktualizacja i uzupełnienie wiedzy i umiejętności w szczególności z zakresu:

- a) przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny służby (BHS) związanych z wykonywaną służbą;
- b) zagrożeń związanych z wykonywaną służbą oraz metod ochrony przed tymi zagrożeniami;
- c) postępowania w razie wypadku i w sytuacjach zagrożeń.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

- a) w sferze poznawczej:
 - wymieniać przepisy prawa regulujące aspekty BHS;
 - wskazywać organy sprawujące nadzór nad przestrzeganiem przepisów BHS;
 - porównywać prawa i obowiązki kierownika jednostki organizacyjnej i strażaka w zakresie BHS;
 - omawiać zasady bezpieczeństwa i higieny służby obowiązujące w jednostce;
 - wyjaśniać zasady profilaktyki zdrowotnej;
 - omawiać zasady postępowania w razie wystąpienia wypadku;
 - wymieniać zasady udzielania pierwszej pomocy.
- b) w sferze praktycznej:
 - przygotowywać stanowisko służby w myśl przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby;
 - wykonywać zadania związane ze służbą w sposób bezpieczny i higieniczny;
 - udzielać pomocy osobie poszkodowanej;
 - zabezpieczać miejsce wypadku i przygotować niezbędne informacje do protokołu.
- c) w sferze motywacyjnej mieć ukształtowane postawy:
 - zdyscyplinowania;
 - odpowiedzialności za przestrzeganie przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby;
 - odpowiedzialności za zdrowie i życie własne oraz innych osób.

- odpowiedzialności za utrzymanie bezpiecznych i higienicznych warunków służby.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

Uczestnikiem szkolenia jest strażak PSP, który odbył szkolenie wstępne z dziedziny bezpieczeństwa i higieny służby.

4. Uprawnienia

Absolwent szkolenia otrzymuje niezbędny zakres wiedzy w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby, który ma obowiązek aktualizować w ramach doskonalenia zawodowego i podczas kolejnych szkoleń okresowych BHS.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

1. Szkolenie realizuje jednostka organizacyjna PSP, w której strażak pełni służbę.
2. Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna trwająca 45 minut. Dopuszcza się łączenie dwóch jednostek lekcyjnych.
3. Szkolenie powinno być zorganizowane w formie seminarium lub instruktażu i odbywać się podczas realizacji doskonalenia zawodowego strażaków PSP.
4. Na realizację programu szkolenia przewidziano minimum 8 godzin dydaktycznych.
5. Organizator szkolenia może rozszerzyć program szkolenia o dodatkowe godziny i zagadnienia wynikające ze specyfiki jednostki i zagrożeń występujących na obszarze chronionym.
6. Warunkiem ukończenia szkolenia jest zaliczenie egzaminu.
7. Egzamin składa się z minimum 10 zadań wielokrotnego wyboru z jedną prawidłową odpowiedzią.
8. Egzamin uznaje się za zaliczony, jeżeli słuchacz uzyskał minimum 70 % prawidłowych odpowiedzi.
9. W razie nie zaliczenia egzaminu, słuchacz ma prawo do poprawki, w terminie wyznaczonym przez organizatora szkolenia.
10. Do poprawki bez powtarzania szkolenia można przystąpić tylko raz.
11. W razie nie przystąpienia do poprawki z uzasadnionej przyczyny, słuchacz może przystąpić do poprawki w dodatkowym terminie wyznaczonym przez organizatora szkolenia.
12. Do oceniania egzaminu (poprawki) stosuje się skalę: zaliczył(a) – nie zaliczył(a).
13. Organizator szkolenia potwierdza ukończenie szkolenia wydając absolwentowi zaświadczenie według wzoru stanowiącego Załącznik nr 1.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

1. Zajęcia powinny być realizowane dla całej grupy słuchaczy.
2. Słuchacz nieobecny na zajęciach, zobowiązany jest do uzupełnienia wiedzy i umiejętności z przedmiotowego zakresu.

3. Plan nauczania

Lp.	Temat	Liczba godzin zajęć teoretycznych	Liczba godzin zajęć praktycznych
1.	Regulacje prawne z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby	1	–
2.	Ergonomia w służbie	1	–
3.	Zagrożenia czynnikami występującymi w służbie oraz zasady i metody ograniczenia oddziaływania tych czynników na strażaka	2	–
4.	Szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby strażaków	2	–
5.	Zasady postępowania w razie wypadku w związku ze służbą. Okoliczności i przyczyny charakterystycznych wypadków oraz związana z nimi profilaktyka	2	–
Razem		minimum 8	

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Regulacje prawne z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby – 1T

Materiał nauczania:

Akty prawne regulujące zakres bezpieczeństwa i higieny służby w Państwowej Straży Pożarnej. Cele i system ochrony prawnej z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby w Polsce: segment wykonawczy, segment nadzoru (zewnętrzny i wewnętrzny), segment naukowo-badawczy. Profilaktyczna opieka zdrowotna strażaka.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić akty prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny służby oraz omówić ich zakres stosowania;
- wymienić organy sprawujące nadzór nad warunkami służby oraz omówić zakres ich kontroli;
- wymienić prawa i obowiązki kierownika jednostki organizacyjnej oraz innych osób kierujących wobec strażaków w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby;
- wymienić prawa i obowiązki strażaka w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby.

2. Ergonomia w służbie – 1T

Materiał nauczania:

Ergonomia i jej zadania. Pojęcia z zakresu ergonomii: stanowisko służby, pole widzenia, środowisko służby. Pozycje przy wykonywaniu służby: stojąca, siedząca, zmienna, wymuszona. Zagrożenia dla zdrowia wynikające z niewłaściwej pozycji przy wykonywaniu służby. Zasady rozmieszczenia urządzeń sygnalizacyjnych na stanowisku służby. Organizacja-optimalizacja stanowiska służby w ujęciu działań ratowniczych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- zdefiniować pojęcie ergonomii;
- wymienić zadania ergonomii;
- wyjaśnić pojęcia: stanowisko służby, pole widzenia, środowisko służby;
- wskazać przykłady ergonomicznych warunków służby;
- wymienić i omówić rodzaje pozycji przy wykonywaniu służby;
- podać przykłady zagrożeń wynikające z przyjmowania niewłaściwej pozycji przy wykonywaniu służby;
- wymienić zasady rozmieszczenia urządzeń sygnalizacyjnych pod względem: ważności, spełnianej funkcji, kolejności ich używania oraz częstotliwości użycia.

3. Zagrożenia czynnikami występującymi w służbie oraz zasady i metody ograniczenia oddziaływania tych czynników na strażaka – 2T

Materiał nauczania:

Czynniki uciążliwe, szkodliwe i niebezpieczne. Mikroklimat środowiska służby. Hałas oraz wibracja w służbie. Oświetlenie w miejscu służby. Promieniowanie elektromagnetyczne, jonizujące, laserowe oraz optyczne. Prąd elektryczny. Pyły przemysłowe. Substancje i preparaty chemiczne. Materiały biologiczne. Obciążenia psychofizyczne. Ocena ryzyka zawodowego.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- dokonać klasyfikacji czynników uciążliwych, szkodliwych i niebezpiecznych;
- rozróżnić czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe pod względem charakteru ich działania na strażaka;
- podać przykłady czynników uciążliwych, szkodliwych i niebezpiecznych występujących podczas służby;
- omówić wpływ czynników uciążliwych, szkodliwych i niebezpiecznych na człowieka;
- wymienić metody ochrony przed poszczególnymi czynnikami;
- zdefiniować źródła zagrożeń;
- zdefiniować pojęcia dotyczące oceny ryzyka zawodowego;
- omówić zasady profilaktycznej ochrony zdrowia;
- wymienić sposoby postępowania ze środkami ochrony indywidualnej po akcji.

4. Szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby strażaków – 2T

Materiał nauczania:

Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby w obiektach przeznaczonych dla Państwowej Straży Pożarnej. Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby podczas działań ratowniczych. Wymagania bezpieczeństwa i higieny służby podczas szkolenia lub ćwiczeń.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wymienić zasady korzystania z dróg publicznych prowadzących do obiektów przeznaczonych dla jednostek ratowniczych;
- rozróżnić znaki bezpieczeństwa;
- podać zasady bezpiecznego korzystania z dróg komunikacyjnych w strażnicy;
- wymienić zasady bezpiecznego korzystania z ześlizgów;
- omówić zasady systemu alarmowo-informacyjnego w strażnicach;

- wymienić wymagania bezpieczeństwa i higieny służby dla pomieszczeń socjalno-bytowych w strażnicy;
- wymienić zasady bezpiecznego korzystania z pomieszczeń w strażnicy;
- wskazać i omówić sposoby wentylacji pomieszczeń garażowych;
- omówić zasady bezpiecznego korzystania z obiektów ćwiczebnych;
- wymienić wymagania bezpieczeństwa i higieny służby podczas szkolenia i / lub ćwiczeń;
- wymienić obowiązki uczestników szkolenia i / lub ćwiczeń;
- wymienić obowiązki organizatora oraz kierownika szkolenia i / lub ćwiczeń;
- wymienić wymagania bezpieczeństwa i higieny służby podczas:
 - korzystania ze środków transportu;
 - prowadzenia działań ratowniczych na drogach;
 - pracy silników spalinowych, sprzętu oświetleniowego oraz sprzętu specjalistycznego (pomp pożarniczych, drabin i podnośników, itp.);
 - prowadzenia działań ratowniczych w obrębie zagrożenia substancjami chemicznymi;
 - prowadzenia działań ratowniczych w czasie katastrof budowlanych oraz awarii technicznych;
 - prowadzenia czynności ratowniczych na wysokości oraz poniżej poziomu terenu;
 - gaszenia pożarów;
 - prowadzenia działań ratowniczych na wodzie (lodzie) i pod wodą (lodem) oraz na obszarach powodziowych, zalewowych i zalodzonych;
 - nadzwyczajnych zjawisk pogodowych;
- wymienić zakres i tryb korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym;
- omówić warunki odstąpienia od zasad powszechnie uznawanych za bezpieczne.

5. Zasady postępowania w razie wypadku w związku ze służbą. Okoliczności

i przyczyny charakterystycznych wypadków oraz związana z nimi profilaktyka – 2T

Materiał nauczania:

Wypadek w służbie oraz w drodze do / z pracy. Choroba zawodowa w PSP. Okoliczności i przyczyny charakterystycznych wypadków w służbie. Rodzaje wypadków: ciężki, śmiertelny i zbiorowy. Postępowanie w razie wypadku strażaka w służbie oraz w drodze do / z pracy. Udział w postępowaniach powypadkowych organów zewnętrznych: prokuratura, Państwowa Inspekcja Pracy (PIP). Prawa i obowiązki kierownika jednostki organizacyjnej, bezpośredniego przełożonego osoby poszkodowanej, poszkodowanego oraz świadków wypadku. Świadczenia z tytułu wypadku i choroby zawodowej strażaka.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- wyjaśnić pojęcia: wypadek w służbie, wypadek w drodze do / z pracy oraz choroba zawodowa, umyślność działania, rażące niedbalstwo, zerwanie stosunku służby;
- omówić rodzaje wypadków w służbie;
- wymienić przyczyny wypadków w służbie;
- opisać zakres działania organów zewnętrznych, tj. prokuratury i PIP w związku z prowadzonym postępowaniem powypadkowym;
- podać przykłady najczęstszych wypadków w służbie oraz związane z nimi działania profilaktyczne;
- opisać postępowanie w razie wypadku ze szczególnym uwzględnieniem praw i obowiązków kierownika jednostki organizacyjnej PSP oraz bezpośredniego przełożonego osoby poszkodowanej;
- wymienić prawa i obowiązki poszkodowanego oraz świadków zdarzenia w związku z prowadzonym postępowaniem powypadkowym;
- wymienić i omówić rodzaje świadczeń z tytułu wypadku i choroby zawodowej.

IV. LITERATURA

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2022 r., poz. 2057 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2022 r., poz. 1969 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r., poz. 1465);
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. poz. 1681);
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 109, poz. 704 z późn. zm.);
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r., Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.);
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860 z późn. zm.);
9. Baza Wiedzy KG PSP <https://www.gov.pl/web/kgpsp/baza>

V. ZAŁĄCZNIK

Załącznik nr 1

WZÓR

Strona pierwsza

.....

(nazwa organizatora szkolenia)

ZAŚWIADCZENIE

o ukończeniu szkolenia okresowego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby

Pan(i) nr identyfikacyjny/ewidencyjny PSP

(imię i nazwisko)

Ukończył(a) szkolenie okresowe w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby

zorganizowane przez:

.....

(nazwa organizatora szkolenia)

w okresie od dnia r. do dnia r.

Celem szkolenia było.....

.....

Zaświadczenie wydano na podstawie § 26 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1681).

..... dnia

(miejsowość)

(data wystawienia zaświadczenia)

Nr zaświadczenia wg rejestru

.....

(podpis osoby upoważnionej przez organizatora szkolenia)

str. 1/2

Program szkolenia

Lp.	Temat	Liczba godzin zajęć teoretycznych (wykładów)	Liczba godzin zajęć praktycznych (ćwiczeń)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
Razem:			